

Europeisk storstadspolitik i projektform

En fallstudie av styrningsrelationer och europeisering till
följd av EU-projekt i Malmö

Abstract

Cities have become more and more involved with the process of European integration. In spite of this, there is no separate policy area for cities within the EU today and the field of urban politics is instead regulated through various networks and programmes specialized in funding EU-projects. This essay is a case-study aiming to adopt the perspectives of 'top-down' and 'bottom-up' steering in order to examine the shaping, implementation and consequence of these projects in the city of Malmö, Sweden. Furthermore it seeks to identify a potential process of europeanisation following EU-projects, asking the question whether EU-projects are being used as measures of control.

The main consequences for the city following these EU-projects are ruled down to economic importance; gains through financial fundings and social importance; gains from increased networking and knowledge exchange. The analysis also shows that the shaping and implementation of EU-projects is created through a synthesis of top-down and bottom-up relations between the EU and the sub-national level. Simultaneously, there are signs of a europeanisation process following the projects, creating the same synthesised controlling measures as described above in connection to the shaping and implementation of the projects.

Nyckelord: Malmö, EU-projekt, Europeisering, Top-down, Bottom-up

Antal ord: 9937

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning.....	1
1.2	Teoretiska utgångspunkter	2
1.2.1	Styrningsrelationer - top-down och bottom-up	2
1.3	Avgränsningar	3
1.4	Disposition	3
2	Metodologi	4
2.1	En kvalitativ studie.....	4
2.1.1	Fallstudiedesign – Malmö som lämpligt fall.....	4
2.2	Material	6
2.2.1	Kvalitativ textanalys.....	6
2.2.2	Informantintervjuer	6
3	Mot ett förändrat Europa?	7
3.1	Europeisering	7
3.1.1	Europeisering via EU-stödda projekt	8
3.1.2	Europeisering som top-down och bottom up	9
3.1.3	Teoretisk operationalisering	9
4	Mot ett förändrat Malmö?	11
4.1	Malmö och EU-stödda stadsprojekt	11
4.2	Europeisk storstadspolitik genom EU-projekt	11
4.2.1	Nätverkande i städernas Europa	12
4.2.2	URBACT i korthet	13
4.3	Malmö stads arbete med EU-stödda stadsprojekt	13
4.3.1	Utformning och implementering av projekt.....	13
4.4	Fosie – en EU-inriktad stadsdel	16
4.4.1	URBACT i Fosie	17
4.5	EU-projektens betydelse för stad och stadsdel.....	19
4.5.1	Implementeringsproblematik	21
4.5.2	Europeisering i Malmö?	24
5	Implementering, styrning och europeisering	26
5.1.1	EU-projekt – en betydande verksamhet i Malmö stad	26

5.1.2	Styrning till följd av EU-projekt – en syntes.....	27
5.1.3	Europeisering till följd av EU-projekt.....	27
5.1.4	Programmera mera? - Avslutande diskussion.....	28
Referenser.....		29
5.2	Primärmaterial.....	29
5.2.1	Intervjuer.....	29
5.3	Sekundärmaterial.....	29
5.3.1	Litteratur.....	29
5.3.2	Internetkällor.....	31

1 Inledning

Sedan 80-talet har städer i allt större utsträckning involverats i den europeiska integrationsprocessen. Städer ses ofta som ideala testplatser för de satsningar som görs på EU-nivå och därför har EU initierat ett antal program och nätverk inom olika policyområden vilka vänder sig direkt till städer (Hamedinger et al, 2008:2669). Idag finns det ingen välutvecklad storstadspolitik inom EU utan arbetet med storstadsrelaterade frågor sker främst genom dessa program. I avsaknaden av ett sådant politikområde blir det i synnerhet relevant att undersöka EU-projektens roll för stadsutvecklingen i enskilda städer. En viktig fråga i sammanhanget är vad denna form av projektfokuserad storstadspolitik egentligen innebär för städerna?

I Malmö stad har det under flera år drivits många olika EU-stödda stadsprojekt och idag pågår det ett flertal. Som en del av det stora maskineriet, EU-finansierade projekt, utgör Malmö ett relevant fall vid studerandet av dessa projekts utformning, implementering och betydelse i en storstadskontext.

Inom europeiseringsteori kan man här knyta an till två sidor av relationen mellan EU och städer, dels EU:s genomslagskraft och påverkan i städer ”Europe in Cities”, dels städernas närvaro vid beslutsfattandet på EU-nivå ”Cities in Europe”(Hamedinger et al. 2008:2670). Det är i den europeiska storstadspolitiska traditionen med EU-stödda stadsprojekt och i den dubbla relationen mellan städer och EU som denna studie tar sitt avstamp. Tillsammans utgör dessa teman en grund för att närmare undersöka den storstadspolitiska dimensionen i EU, i synnerhet EU:s medfinansiering av enskilda stadsprojekt och följderna av dessa projekt i staden. Samtidigt väcker denna diskussion frågor om hur styrningsrelation mellan EU och städer ser ut och huruvida man kan tala om en europeiseringseffekt till följd av projekten?

1.1 Syfte och frågeställning

Uppsatsen syftar till att utifrån teorier om *bottom-up* och *top-down* styrning undersöka den svenska staden Malmös arbete med EU-stödda stadsprojekt. Vidare kommer europeiseringsteori att integreras i ett försök att identifiera eventuella europeiseringseffekter till följd av EU-stödda stadsprojekt. Utifrån detta har en empirisk och två teoretiska frågeställningar formulerats:

Empirisk:

Hur utformas och implementeras EU-stödda stadsprojekt i Malmö stad och vad betyder de för staden i stort?

Teoretiska:

Hur kan man karakterisera styrningen genom EU-projekt i Malmö stad? (Top-down eller Bottom-up)

Kan man tala om en europeiseringseffekt där EU-projekt används som styrmedel?

1.2 Teoretiska utgångspunkter

Undersökningen kommer främst vara av *teorikonsumerande* karaktär. I teorikonsumerande studier står ett enskilt fall i fokus och meningen med teorikonsumerande studier är att med hjälp av existerande teorier kunna förklara händelseförlopp i det enskilda fallet (Essaiasson, 2007, s. 42). Denna beskrivning av den teorikonsumerande traditionen stämmer väl in på det som undersökningen syftar till, nämligen att initialt beskriva utformningen och implementeringen av EU-stödda stadsprojekt i Malmö stad och i förlängningen förklara delar av processen utifrån relevanta teorier. Vad gäller styrningsrelationen mellan Malmö stad och EU kommer uppsatsens utgå ifrån två teoretiska perspektiv på styrning, top-down och bottom-up. En teoribildning kring europeisering kommer också att användas för att kunna beskriva och förklara eventuella europeiseringsprocesser i Malmö stad.

1.2.1 Styrningsrelationer - top-down och bottom-up

Inom implementerings- och policyforskning har de båda perspektiven top-down (uppifrån och ner) och bottom-up (nedifrån och upp) diskuterats. En grundläggande skillnad mellan de båda perspektiven utgörs av huruvida genomförandet bör förstås som styrt uppifrån genom formella institutioner och hierarkier eller om implementeringsprocessen snarare bestäms längre ner i genomförandedjan (Premfors, 1989:122f, Sannerstedt, 2001:24f).

Top-down perspektivet tar sin utgångspunkt i målsättningar såsom de utformas på central organisatorisk nivå och vilken genomslagskraft dessa mål får längre ner i organisationen (Offerdal, 2005:258).

Bottom-up perspektivet utgår däremot från den process som inleds när det offentliga ansvaret lämnas över till mottagaren. Ur forskningssynpunkt är det sedan här sökandet efter förklaringar börjar (Sannerstedt, 2001:25).

Skillnaden mellan de båda perspektiven kan beskrivas som att top-down perspektivet tar sin utgångspunkt i *beslutsfattarnas avsikter*, medan bottom-up perspektivet istället utgår från *tillämparens handlande*.” (Sannerstedt, 2001:25). I äldre litteratur är det vanligt med argumenterande för eller emot det ena perspektivet medan det idag allt oftare förespråkas en syntes av de båda styrningsperspektiven (Sannerstedt, 2001:25, Premfors, 1989:124f).

I uppsatsen kommer hänsyn att tas till båda perspektiven även om den huvudsakliga analysen kommer att baseras på en granskning av den faktiskt

bedrivna verksamheten vad gäller EU-projekt i Malmö. Ambitionen är dock att via denna utgångspunkt även kunna identifiera och analysera målsättningarna på den centrala nivån. Uppsatsens diskussion och analys kommer därmed beakta båda perspektiven varpå reflektioner över relationen mellan beslutsfattarnas avsikter (EU-finansierarna), och tillämparnas handlande (Staden eller stadsdelen) kommer att göras.

1.3 Avgränsningar

Undersökningen kommer att avgränsas till att enbart beröra förändringar till följd av europeisering. Europeiseringen kan nämligen ses som en del av de vidare begreppsapparaterna globalisering och internationalisering (Risse et al. 2001:3). Avgränsningen innebär att uppsatsen kommer fokusera på förändringar som med tydlighet kan kopplas till just EU-nivån och en europeiseringsprocess. Med andra ord kommer någon vidare analys av möjliga globaliserings- eller internationaliseringseffekter inte att göras, trots en medvetenhet om det nära samspelet och distinktionssvårigheten mellan de tre begreppen.

1.4 Disposition

Inledningsvis har en beskrivning över uppsatsen gjorts där syfte och frågeställningar har presenterats tillsammans med teoretiska utgångspunkter. I följande avsnitt, kapitel 2 presenteras en noggrann förteckning över uppsatsens metodologi vad gäller genomförande och material. I det 3:e kapitlet introduceras uppsatsens teoridel där en förankring i tidigare statsvetenskaplig forskning görs genom att befintliga teorier lyfts fram. I anknytning till teorin görs också en teoretisk operationalisering i syfte att tydliggöra de teoretiska begreppens empiriska anknytning och underlätta analysmomentet. Kapitel 4 utgörs av en större analysdel, där presenteras empirin och kopplingar till teorin görs. I detta avsnitt kommer bland annat relevanta texter och intervjuerna att sammanställas. I det 5:e och sista kapitlet följer en diskussionsdel där den tidigare presenterade teorin och empirin knyts samman i syfte att besvara de ursprungliga frågeställningarna. Avslutningsvis hålls också en vidare diskussion kring resultaten och relevansen av framtida forskning i ämnet.

2 Metodologi

2.1 En kvalitativ studie

Den kvalitativa studien utgår främst ifrån antagandet att ”varje fenomen måste betraktas utifrån sina unika förutsättningar, utan generaliserande ambitioner” (Teorell, Svensson, 2007:11).

Kvalitativa studier syftar ofta till att förstå verkligheten ur människors egna perspektiv, exempelvis genom intervjuer eller texter som möjliggör kvalitativ tolkning och karaktärisering (Teorell, Svensson, 2007:11). Lennart Lundquist menar dock att, definition av det kvalitativa inte alltid är så hårdragen, många kvalitativa studier är både systematiska och strukturerade och intresset gäller oftare det allmängiltiga än det unika. Lundquist beskriver istället den främsta skillnaden som att kvalitativa metoder, till skillnad från kvantitativa, oftast utgår från enskilda fall som studeras ingående (1993:105).

Utifrån dessa beskrivningar kommer undersökningen att utgå från en kvalitativ metod där Malmö utgör det enskilda fall vari fenomenet EU-stödda stadsprojekt ska studeras. Undersökningen kommer att byggas kring intervjuer och textanalys av relevant material i syfte att göra en mer djupgående analys av fallet Malmö och dess arbete med EU-projekt. Studien kommer inte ha någon övergripande generaliserande ambition utan fokus kommer ligga på ökad kunskap om det enskilda fallet. Trots detta kommer en mer allmängiltig reflektion om styrning och europeisering till följd av EU-stödda stadsprojekt att drivas i den avslutande diskussionen.

Undersökningen kommer också att vara av intensiv karaktär vilket innebär att den går in på djupet i ett fåtal fall (Teorell, Svensson, 2007, s. 80), i denna studie *ett* fall. Fördelen med intensiva undersökningar är att de möjliggör ett närmare studium av fenomenet där fler aspekter kan tas upp (Teorell, Svensson, 2007, s. 80). Ambitionen med det intensiva upplägget är att skapa en mer heltäckande bild över betydelsen och implementering av EU-stödda stadsprojekt i Malmö.

2.1.1 Fallstudiedesign – Malmö som lämpligt fall

Ett kriterium vid val av fall är att välja ”*tunga, relevanta och betydelsefulla fall*” (Teorell, Svensson, 2007:222). I denna uppsats baseras valet av fall främst på

detta kriterium med stöd i att Malmö är en aktiv stad vad gäller EU-samarbete genom projekt (Malmö stad (a), (b), 2009-12-31). Vidare har Malmö också beskrivits som ”det mest intressanta exemplet på en stad med stadspolitiska ambitioner i ett svenskt sammanhang” (Dannestam, 2009:36). Staden kunde också i jämförelse med andra svenska städer relativt tidigt beskrivas som en internationaliserad storstad med omfattande mellanstatliga förbindelser såsom medlemskap i gränsöverskridande stadsnätverk (Dannestam, 2009:35f). Detta är en av anledningarna till att Malmö utgör ett lämpligt fall vid studerandet av betydelsen av EU-stödda stadsprojekt i storstäder.

Exempelvis är Malmö stad medlem i ett flertal europeiska organisationer och nätverk såsom URBACT¹ och Eurocities² (Pettersson, Intervju). samtidigt som flera andra EU-stödda projekt har drivits i staden (Malmö stad (a), 2009-11-25).

Trots att ett flertal förvaltningar och stadsdelar har varit involverade i olika EU-projekt (Malmö stad (a), 2009-11-25) kommer en avgränsning att göras till projekt inom stadsdelen Fosie. Detta beror främst på att Fosie varit en i synnerhet aktiv stadsdel vad gäller ansökningar, utformning och implementering av EU-finansierade projekt (Stigendal, Altundal, Intervju). Malmö har exempelvis varit huvudpartner för det EU-stödda projektet ”Young People – From Exclusion to Inclusion”³ (Skrivs härnäst ”Young People”) vilket drevs i Fosie stadsdel (Malmö stad (c), 2009-12-04, Intervju Stigendal).

En annan fördel med att välja projekt inom samma stadsdel är att de kan jämföras med varandra utifrån att de verkar i samma kontext. Fosie beskrivs också på Malmö stads hemsida som ”ett Malmö i mindre format”. Bland annat finns det ungefär samma befolknings- och boendestrukturer, samma typ av sociala problem men också samma sorts välmående områden som i staden som helhet (Malmö stad (d), 2009-12-26). På så sätt blir en jämförelse av utformning och implementering av EU-stödda projekt i just Fosie mer relevant ur såväl ett stads- som ett stadsdelsperspektiv. Tillsammans skapar dessa motiveringar goda incitament och förutsättningar för att undersöka arbetet med och betydelsen av EU-projekt i Malmö.

¹ URBACT eller European Network for Exchange är ett program för kunskaps och erfarenhetsutbyte mellan städer. Programmet består idag av 185 städer i 29 europeiska länder. (Urbact, 2009-10-27) .

² Eurocities är ett nätverk för europeiska storstäder. Nätverket grundades 1986 och består idag av över 130 städer i 30 europeiska länder (Eurocities, 2009-12-29).

³ ”Young People – from exclusion to inclusion” är ett EU-projekt inom URBACT-programmet som drevs mellan 2003-2006 med Malmö som huvudpartner (Malmö stad, (c), 2009-12-04).

2.2 Material

2.2.1 Kvalitativ textanalys

Analysen av själva materialet kommer delvis baseras på en *kvalitativ textanalys*. Denna typ av analys syftar främst till att ”ta fram det väsentliga innehållet genom noggrann läsning av textens delar, helhet och den kontext vari den ingår.” (Essaiasson et al. 2007:237). Man kan också säga att det handlar om att läsa textens aktivt och ställa frågor som kontinuerligt besvaras under läsningens gång (Essaiasson et al. 2007:237). Syftet med det textanalytiska inslaget är att skapa en struktur för att systematiskt kunna analysera material som tar upp implementering och utformning av EU-stödda stadsprojekt i Malmö stad. Exempel på de dokument som undersökningen granskar är handlingsplaner och strategiska dokument över det internationella arbetet i Malmö stad. Vidare kommer också vikt att läggas vid den utvärderingsrapport som tagits fram i samband med det avslutade EU-projektet ”Young People”.

2.2.2 Informantintervjuer

Sekundärmaterialet kommer att kompletteras genom intervjuer vilka omfattar två tjänstemän från stadskontoret i Malmö stad, en forskare och en koordinator vid Malmö högskola samt en projektsekreterare inom stadsdelen Fosie. Intervjuerna är av informantkaraktär, ett beslut som grundas i att de intervjuade har speciell kunskap om processerna kring och implementeringen av EU-stödda stadsprojekt i Malmö. I en informantundersökning används nämligen de svarande som en form av ”vittnen” vilka i egenskap av sin yrkesgrupps speciella kunskap eller befattning tillför kunskap om verkligheten (Essaiasson et al, 2007:257ff). *Centralitet* är den vanligast förekommande urvalsprincipen vid informantintervjuer, vilken syftar till att nå så kallade ”centralt placerade källor” (Essaiasson et al., 2007:291). Valet av intervjupersoner har gjorts utifrån ett centralitetsurval där samtliga intervjupersoner har valts ut på grund av sin medverkan vid antingen samordning, implementering eller utvärdering av olika EU-stödda stadsprojekt.

Vid intervjuer finns det en viss skiljelinje i graden av frågornas strukturering (Teorell, Svensson, 2007:89). Intervjuerna i undersökningen kan sägas vara av semistrukturerad karaktär då de varken är helt standardiserade eller helt ostandardiserade (Lundahl, Skärvad, 1999:116). Med en lägre grad av strukturering kan man tillåta intervjufrågorna att variera och beroende på intervjusituationen ta in eller hoppa över vissa frågor (Teorell, Svensson, 2007:89). Undersökningens intervjufrågor är utformade med en relativt låg grad av standardisering för att maximalt kunna utnyttja varje informants specifika kunskapsfält. Dessa olika kunskaper strävar de icke-standardiserade intervjuerna efter att tillvarata på bästa sätt.

3 Mot ett förändrat Europa?

3.1 Europeisering

”Europeisering handlar inte enbart om att vara medlem av den europeiska unionen utan också om att vara en del av en vidare europeisk och internationell politisk process” (Jacobsson, Mörth, 2006:179).

Europeisering kan ses som en del av den pågående europeiska *integrationsprocessen* som har förändrat medlemsstaters institutioner och politiska kultur. Europeiseringen av den nationella politiken i medlemsländerna yttrar sig på många sätt men det finns knappast något politikområde som inte påverkas av den europeiska integrationen (Risse et al, 2001:1). På grund av den täta sammankopplingen av begreppen europeisering och europeisk integration som illustreras ovan kommer de fortsättningsvis att behandlas som synonyma.

Europeiseringen kan analyseras på flera nivåer. En analysdimension är att titta på förändringen inom de formella strukturerna med lagsystem och nationella och regionala förvaltningar. Samtidigt kan man titta på EU:s möjligheter att skapa informella strukturer såsom privat-offentliga samarbeten, offentliga diskurser med mera (Risse et al, 2001:1). Denna begreppsförklaring styrks av Claudio Radaellis definition där europeisering beskrivs som en process av skapande, spridning och institutionalisering av formella och informella regler, policys, arbetssätt, värderingar och normer (Radaelli, 2004:3).

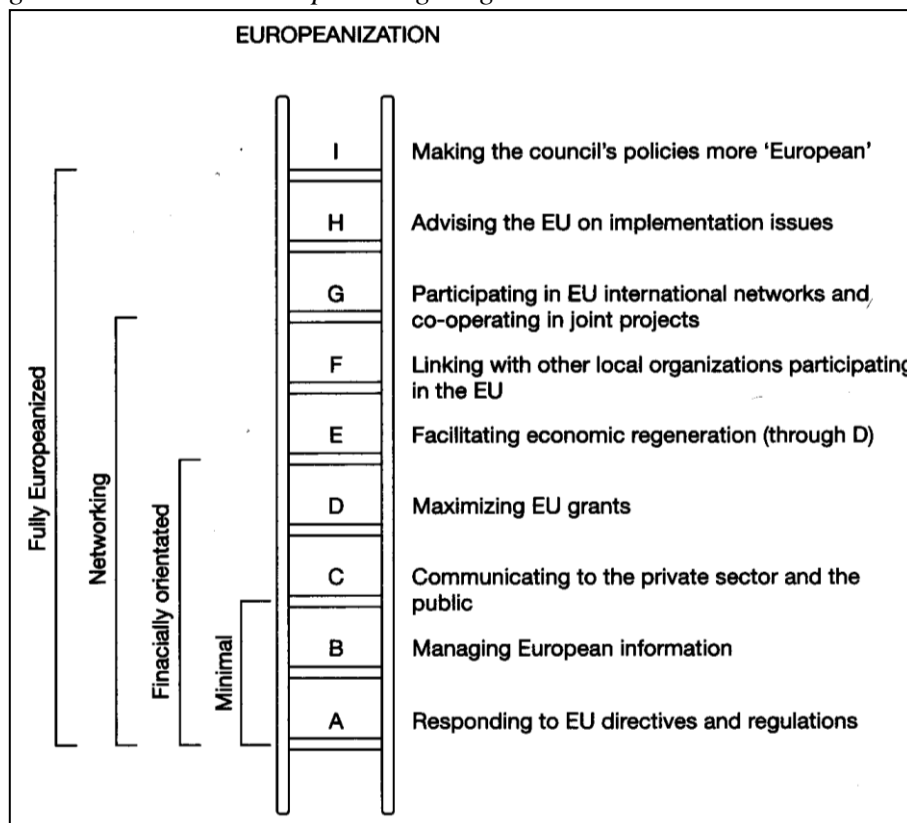
Initialt beskrev litteraturen europeisering som institutionsbyggande på EU-nivån. Den dåvarande forskningen fokuserade främst på Europeiska intressegrupper vilka verkade avskilt från den nationella nivån och framväxandet av olika policyområden inom unionen. Det var först senare som europeiseringsforskare började fokusera på europeiseringens effekter på den nationella och sub-nationella nivån.

Varför är då europeisering på den sub-nationella eller lokala nivån i synnerhet intressant? Ett svar kan finnas i den förändrade synen på nationalstatens betydelse för det lokala som EU-medlemskapet förde med sig. I termer av formell politik gör inte EU-medlemskapet någon mätbar skillnad för det lokals roll i nationalstaten. Från det lokals perspektiv är det ingen skillnad att svara gentemot statligt eller EU-initierade direktiv. Det är emellertid tydligt att det lokals roll vid utformning och implementering av EU-program och projekt blir allt större (John, 2000:878, 885)

3.1.1 Europeisering via EU-stödda projekt

Lokala aktörer spelar en allt större roll vid förhandlandet av de operationella program som reglerar specifika lokalprojekt. Enligt rådande forskning gör detta i sin tur relationen mellan staten och det lokala viktig för att testa rådande europeiseringsteorier. Exempelvis behöver staten ofta kunskapen som det lokala besitter för att skapa legitimitet i sina förhandlingar gentemot EU-programmen. Ytterligare vikt kan också läggas till det lokals roll eftersom EU kräver att lokala myndigheter är delaktiga i implementering och utvärdering av dessa operationella program (John, 2000:885). Peter John lyfter fram ett perspektiv på europeisering på lokalnivå där han beskriver europeiseringsprocessen som en stegprocess där regionala och lokala myndigheter och organisationer sakta klättrar uppåt på stegen. Modellen delas också in i kategorier med olika grad av europeisering vilka speglar hur en ökad aktivitet från det lokals sida också innebär ett högre samspel med europeiska idéer och arbetssätt (John, 2000:881f). Johns modell visas i sin helhet tillsammans med en mer utförlig beskrivning nedan:

Figur 1. Peter Johns europeiseringsstegen

Källa: (John, 2001:72)

Som vi ser ovan sträcker sig trappstegen i Johns modell från (A-I) samtidigt som en indelning görs i fyra kategorier; *Minimal*, *Financially orientated*, *Networking* och *Fully Europeanized*. Några av stegen är obligatoriska, såsom att svara mot EU-direktiv och regleringar och således blir de mindre betydelsefulla i europeiseringsprocessen, (A-C). Längre upp på stegen associeras aktiviteterna till

sökandet efter EU-finansiering vilket reflekterar den ekonomiskt orienterade lokalstaten, (A-E). Stegen därefter är av en mer nätverkande typ och trots en nära anknytning till sökandet efter EU-medel involverar de i större utsträckning utbytet av idéer, (A-G). Det är emellertid först när den politiska nivån börjar integrera europeisk policy och europeiska idéer in i beslutsfattareprocessen som europeiseringsprocessen blir fullständig, (A-I) (John, 2001:72). Det speciella med Johns europeiseringsstege är inte tanken om partnerskap och nätverkande som en viktig del av europeiseringsprocessen utan snarare det sista steget med integrerad politisk policy. Han skriver bland annat att:

European ideas and practices transfer to the core of local decision-making as well as from local policy-making arenas to the supranational level. (John, 2001: 73).

Detta kan i sin tur kopplas samman med en dubbel relation inom europeisering där såväl ett top-down som ett bottom-up perspektiv kan anläggas.

3.1.2 Europeisering som top-down och bottom up

Europeisering bör inte enbart ses som en envägsprocess där medlemsländerna står som passiva mottagare av EU:s krav på inhemsk förändring (Börzel, 2003:19). Europeisering kan istället ses som en tvåväg process med en bottom-up och en top-down dimension vilka kan länkas samman genom att fokus läggs på de politiska institutionerna i medlemsländerna och deras förmåga att både *skapa* och *anpassa* sig till EU-policy (Börzel, 2002:194). Denna approach skapar också en länk mellan den nedåtgående (beslutsfattandet) och den uppåtgående fasen (implementeringen) i den europeiska integrationsprocessen.

I denna tvåväg process förekommer också en form av vinstmaximering där de politiska nivåerna i medlemsländerna använder sig av *uploading* där inhemsk policy försöker laddas upp till EU-nivån i syfte att begränsa kostnaderna av *downloading*, vilket är processen där EU-policy implementeras in i den inhemska politiken (Börzel, 2002:196).

3.1.3 Teoretisk operationalisering

För att möjliggöra en vidare analys och i syfte att kunna besvara de inledande frågeställningarna utifrån det empiriska materialet kommer europeiseringsbegreppet ges en mer konkret empirisk innebörd. Med hjälp av ovanstående teoretiska definitioner har tre operationella indikatorer tagits fram vilka tillsammans med Johns europeiseringsmodell ligger till grund för analysen.

Vid analys av top-down perspektivet kommer undersökningen fokusera på:

- *Anpassandet* av formella och informella institutioner, regler, policys, arbetssätt, värderingar och normer i Malmö stad/Fosie till följd av EU-program och projekt.

Inom bottom-up perspektivet kommer däremot fokus att ligga på:

- Malmö stads och Fosies möjligheter att *skapa* och *sprida* projektrelaterad policy på EU-nivån.
- Malmö stads och Fosies möjligheter att skapa och själva *styra* utformnings- och implementeringsprocessen av EU-program och projekt.

4 Mot ett förändrat Malmö?

4.1 Malmö och EU-stödda stadsprojekt

”Behov och långsiktig nytta ska styra det internationella arbetet. Det är av största vikt att det internationella arbetet på bästa sätt tillvaratar och påverkar möjligheter för Malmös utveckling” (Lagergren, 2009).

Efter den teoretiska diskussionen krävs en återkoppling till det faktiska arbetet med EU-stödda stadsprojekt i Malmö. Analysen görs med utgångspunkt i ovanstående teori och operationalisering tillsammans med genomförda intervjuer och annat relevant material. Analysen av de intervjuer som utförts har inga direkt generaliserande ambitioner eftersom urvalsgruppen är begränsad både geografiskt och storleksmässigt till ett fåtal involverade i Malmö. Däremot bör den ses som en ansats till en vidare diskussion där intervju svaren kommer kopplas samman med teori och övrig empiri. Avsnittet inleds med en beskrivning av det storstadspolitiska arbetet inom EU varpå de aktuella EU-programmen beskrivs kortfattat. Därefter görs en översiktlig sammanfattning av det generella arbetet med EU-projekt på stadskontorsnivå i Malmö stad, följd av en analys av arbetet med olika EU-projekt som drivits inom Fosie stadsdelsförvaltning, en stadsdel som har varit mycket aktiv i drivandet av olika EU-projekt (Altundal, Intervju). Slutligen sammanfattas också EU-projektens betydelse för Malmö och en analys av europeisering till följd av projekten görs.

4.2 Europeisk storstadspolitik genom EU-projekt

Storstadspolitik är ett relativt nytt politikområde i svensk politik, som lanserades 1998 (Bäck et al. 2005:99). I Sverige ses storstadspolitiken som ett eget statligt politikområde med integrations- och tillväxtfokus (Dannestam, 2009:31), vilket har motiverats med att storstadsregionerna⁴ möter speciella problem som man bäst

⁴ Begreppet storstad saknar en vedertagen definition. Här används begreppet storstad genomgående som en beskrivning av urbana områden i storleksordningen 250 000 innevånare, vilken lämpar sig väl för studiet av Malmö stad. Detta är samma gränsdragning som organisationen Eurocities gör i sin definition av begreppet (Stockholm stad, 2004).

fokuserar på genom samlade insatser över ett antal policyområden. Det som förespråkas av storstadspolitiken är områdesspecifika insatser (Bäck et al. 2005:99). Insatser vilka kan beskrivas som projektbaserade med åtgärder riktade mot särskilt utsatta områden i storstäder (RTK, 5:2003, 2003:25). Dessa projekt återfinns även utanför Sveriges gränser och det är nog berättigat att tala om en trend i hela Europa (Bäck et al. 2005:99).

Idag finns det ingen välutvecklad storstadspolitik inom EU. Istället sker EU:s arbete med storstadsrelaterade frågor främst genom *allmänna program* för att stödja utsatta regioner (RTK, 3:2005, 2005:9): Trots att storstadspolitiken inte varit något eget politikområde inom EU så har unionen under senare år engagerat sig i enskilda projekt som riktats mot socialt utsatta bostadsområden i bland annat de större städerna (RTK, 3:2005, 2005:34). Det är också i detta arbete med internationellt erfarenhetsutbyte som kopplingen mellan städerna och EU blir extra tydlig. Till det internationella erfarenhetsutbytet kan man exempelvis räkna projektverksamhet som beslutas om eller finansieras med hjälp av mellanstatligt samarbete, exempelvis EU. (Stockholm stad, 2004)

På grund av EU:s avsaknad av en gemensam storstadspolitik blir det i synnerhet relevant att undersöka EU-projektens roll för stadsutvecklingen i enskilda städer såsom Malmö stad. Det man kan fråga sig är vad en sådan här form av projektfokuserad storstadspolitik egentligen innebär för städerna?

4.2.1 Nätverkande i städernas Europa

För att bli en del av de europeiska städerna och för att kunna delta i de olika EU-programmen har många av Europas städer initierat eller gått med i olika typer av nätverk. (Balme, LeGalès, 1997:164).

Nätverk existerar idag mellan många av EU:s städer och spelar en viktig roll för den europeiska integrationen genom att de fungerar som ett horisontellt system där interaktion, informationsflöden, varor och tjänster utbyts. (Ercole et al. 1997:220). Även Malmö stad medverkar i ett flertal europeiska program och nätverk, däribland URBACT och Eurocities (Pettersson, Intervju).

Det finns flera fördelar med medlemskap i nätverk som grundas i det informella utbyte som sker och fostrar integration och samarbete mellan administrationer vilket skulle vara svåruppnåeligt utanför nätverket (Ercole et al. 1997:224). En annan viktig del av medlemskap i stadsnätverk är möjligheterna till erfarenhetsutbyte och institutionellt lärande och anpassning (Ercole et al. 1997:220) Som en del av flera stadsnätverk är det således tänkbart att även Malmö står inför denna ”fostran” i europeisk integration och dessa lärande- och anpassningsmöjligheter. Frågan är dock vad de i så fall får för följder ur styrnings och europeiseringssynpunkt?

Sammanfattningsvis kan man belysa att det finns få områden där lokala och regionala nivåer inte på något sätt samverkar med EU eftersom unionen påverkar lokala enheter genom de direktiv och regleringar som instiftas i strävan efter att säkra en önskvärd implementering av policys och program på lokal nivå (Klausen, Goldsmith. 1997:238). Denna bild av det lokalas samverkan med EU väcker

tankar om en top-down styrning där EU-nivån syftar till att påverka utformning och implementering av EU-projekt i det lokala genom införandet av direktiv och regleringar.

4.2.2 URBACT i korthet

URBACT är tillsammans med kommissionen och Eurocities en del av nätverket EUKN, European Urban Knowledge Network, som syftar till att stärka de europeiska städernas stadsutveckling genom skapandet av nationella kunskapsnätverk. (RTK, 6:2008, 2008:16).

URBACT eller European Network for Exchange of Experience initierades två år efter sina föregångare URBAN och URBACT I och pågick mellan 2002-2006 som ett nätverk för kunskaps och erfarenhetsutbyte mellan städer som deltog i urbanprogrammen. Den främsta skiljelinjen mellan URBAN och URBACT var den senares fokus på utsatta städer och stadsdelar istället för en allmänt hållbar stadsutveckling. URBACTS budget låg under åren 2002-2006 (Urbact I) på 30 miljoner euro men arbetet med projekten har fortsatt genom URBACT II under efterföljande strukturfondsperiod (RTK, 6:2008, 2008:17). Enligt Mikael Stigendal, forskare vid Malmö högskola kan URBACT I och URBACT II ses som en slags ersättning eller kompensation för att man inte har någon egen urbanpolitik inom EU (Intervju), en intressant tanke som stödjer den ovan beskrivna storstadspolitiska dimensionen i EU.

4.3 Malmö stads arbete med EU-stödda stadsprojekt

4.3.1 Utformning och implementering av projekt

Inom Malmö stad är det internationella arbetet och därmed också EU-arbetet organiserat så att kommunstyrelsen har det huvudsakliga ansvaret för förvaltningsövergripande ärenden inklusive konkreta projekt och samarbeten med olika vänorter. Samtidigt ansvarar nämnderna för ärenden inom sina respektive arbetsområden och i kommunstyrelsens arbetsutskott övervägs olika EU-frågor och initiativ till EU-samarbete (Malmö stad (e), 2009). Samordningsansvaret för Malmö stads EU-frågor ligger däremot på stadskontorets enhet för strategisk utveckling vilken också ansvarar för informationsspridning och erfarenhetsöverföring. Bland annat innefattar det uppgifterna att:

- *aktivt stödja och uppmuntra förvaltningarnas engagemang*
- *aktivt bevaka olika möjligheter att erhålla ekonomiskt stöd till projekt inom skilda kommunala verksamhetsområden*
- *samarbeta med andra aktörer i regionen* (Malmö stad (e), 2009-12-05).

Samtidigt som det finns ett samordningsansvar på stadskontorsnivå är det i mångt och mycket upp till de enskilda förvaltningarna och stadsdelarna själva att ansöka, utforma och implementera EU-samarbeten och projekt vilket också tydliggörs i styrdokumentet *Plan för Malmö stads internationella arbete* där följande står:

Ansvar för hantering av EU- och internationella projekt ligger hos den *förvaltning* som äger projektet. Ansvar avser den totala projekthanteringen inklusive förankring, bedömning av ändamålsenlighet, budget, projektorganisation, genomförande, redovisning och uppföljning. (Ohlsson (a), 2006:2).

Med andra ord har man på stadskontorsnivå ingen självklar roll vid utformandet och implementerandet av EU-stödda stadsprojekt i Malmö. Snarare kan man se samordningsansvaret som en form av stödåtgärd för de ”riktiga” utformarna och implementerarna, nämnderna och förvaltningarna.

Stadskontorets har dock en tydlig uppföljningsstrategi av respektive projektverksamhet. Genom verksamhetsplaner måste förvaltningarna redogöra för sina internationella prioriteringar såsom medlemskap i internationella organisationer/nätverk och deltagande i internationella evenemang/projekt, varför prioriteringen görs och i vilken mån EU-finansiering söks (Ohlsson (b), 2006:3).

Denna uppföljning av förvaltningarnas EU-arbete kan ses som en del av den strategiska påverkan som Malmö stad syftar till att bedriva gentemot EU. Genom att samordna och bevaka den internationella verksamheten inom förvaltningarna erhålls information om EU, vilken sedan kan användas i den policybevakning som stadskontoret bedriver. Detta stöds av styrdokumentet *Strategi för Malmö stads internationella arbete* där det beskrivs hur stadskontoret ska använda informationen som tillskansas bland annat genom förvaltningarnas verksamhetsplaner:

Stadskontoret ska kontinuerligt analysera hur aktuella medlemskap i internationella organisationer och nätverk kan användas på bästa sätt. I analysen ska kvaliteten på erfarenhetsutbytet, möjligheten till påverkan och Malmö stads egen medverkansnivå och nyttjande av informationen beaktas (Ohlsson (b), 2006:3f).

Detta förhållningssätt till stadskontorets roll som påverkare gentemot EU-nivån understryks också av Jessica Pettersson på stadskontoret i Malmö stad. Pettersson beskriver hur man på stadskontorsnivå jobbar tillsammans med Sveriges två andra storstäder, Stockholm och Göteborg, för att påverka EU:s regionala program som fördelar medel till nationell nivå vilka sedan portioneras ut i regioner:

[...] där har vi jobbat mycket med Stockholm och Göteborg och det gör vi nu också. Vi sitter med liksom att formulera skrivelsen till nationell nivå och till EU-nivå för att påverka nästa strukturfondsperiod. Och vi jobbade intensivt med dem förra omgången också och då var det väldigt lyckat för vi fick igenom en sån här

storstadsdel i våra program, vilken troligen inte kommit med annars (Pettersson, Intervju).

Ovanstående är ett exempel på hur man jobbar mot nationella myndigheter för att påverka EU:s regionala fonder. Här ser vi hur den tidigare beskrivna relationen mellan det lokala och staten får betydelse; samtidigt som staten har ansvaret för distribuering av vissa EU-medel inom strukturfonderna kan det lokala tydligt vara med och påverka fördelningen. Det här kan i sin tur kopplas till teorier om en ökad roll och påverkansmöjlighet för det lokala vid utformningen av EU-program, en tanke som även stöds av Johns europeiseringsteori vilken beskriver hur lokala aktörer spelar en allt större roll vid förhandlandet av de operationella program som reglerar specifika lokalprojekt (se: 3.1.1).

Inom Malmö stad sker också ett påverkansarbete som är mer direkt riktat mot EU-nivån. Enligt Pettersson försöker man ifrån stadskontoret att vara med tidigt för att försöka påverka EU-s strukturfondsprogram:

Alltså, där försöker vi vara med i ett tidigt skede kan man säga just med vår policybevakning att vi tittar ju redan nu på nästa strukturfondsperiod som börjar 2014 då och framåt. För programmen börjar ju skrivas så smått och då vill vi vara med ju redan där och påverka så att vi är med och skriver programmen så att de får den riktningen som vi sen vill ha så att vi kan genomföra, söka den typ av projekt som vi vill (Pettersson, Intervju).

Sammantaget kan denna strategiska påverkan gentemot EU:s program ses som en indikation på städers möjligheter till bottom-up styrning genom att de kan påverka och till viss del *skapa* policy på EU-nivån. Samtidigt kan detta kopplas till en form av vinsmaximering från Malmö stads sida där staden via sin påverkan på EU:s operationella program bedriver så kallad uploading (se: 3.1.2) där inhemsk policy försöker laddas upp till EU-nivån för att minska kostnaderna och skapa fördelar vid downloading (se: 3.1.2), dvs. processen när EU-policyn (programmen) ska implementeras i det lokala.

Trots denna belagda bottom-up relation finns det emellertid indikationer på en högre komplexitet vid dessa försök till påverkan. Sadiye Altundal, projektsekreterare för SÖM Fosie, nämner bland annat följande om förvaltningarnas möjligheter att söka projektmedel och stadens möjligheter till påverkan:

[...] du kan ju inte bara skriva nått projekt och skicka in det om det inte finns något program för det [...] det är kommissionen, EU-kommissionen som har det yttersta ansvaret och vett och rätten egentligen på att skriva ut programmen men de olika städerna, länderna kan påverka innehållen i programmen. Alltså det förs en dialog mellan medlemsländer och kommissionen men det är de som i slutändan fattar beslut (Altundal, Intervju).

Denna bild av stadens påverkansmöjligheter stödjer Petterssons beskrivning av en dialog mellan städer och EU vid formulerandet olika program. Parallellt ser vi

dock ett beroende från stadsdelens sida av att det finns EU-program som täcker det lokala behov, ett ansvar som i slutändan ligger på EU-nivå. Med andra ord finns det i de fall där påverkan på utformningen EU-programmen lyckas tendenser till bottom-up styrning; genom att det lokala lyckas *styra* utformningen av EU-program. I de fall där denna påverkan inte fungerar kan man dock tala om en slags top-down styrning; genom att EU-nivån bestämmer vilka program och satsningar som ska vara tillgängliga för den sub-nationella nivån.

Ytterligare indikationer på top-down styrning beskrivs av Konstantinides som tar upp de krav som EU:s fonder och program ställer på projektens genomförande. Bland annat finns det krav på att det ska finnas en ekonomiskt ansvarig styrgrupp, en projektansvarig och en extern utvärderare (Intervju). Pettersson menar också att det finns en tydlig rapportering gentemot EU nivån, bland annat finns det noggrann kontroll att projektens genomförande överensstämmer med den ursprungliga projektplanen:

Så det följs absolut upp att man genomför projektet på det sätt som man sa i ansökan för där ligger det liksom en plan för hur projektet ska bedrivas och sen att man följer upp det. Så man får ju utbetalningar i efterhand hela tiden, men får ju inget förskott som man blir av med utan man måste ju...(Pettersson, Intervju).

Denna kontroll från EU:s sida visar på den nödvändiga *anpassning* till EU-programmen som krävs för att få ett projekt beviljat och finansierat.

4.4 Fosie – en EU-inriktad stadsdel

”Förvaltningarna har kommit att bli alltmer engagerade i EU-projekt, antingen genom att de själva tagit initiativ till europeiskt samarbete med andra länder eller att de blivit inbjudna som partners” (Malmö stad (e), 2009-12-05).

Som en stadsdel där man jobbat mycket med EU-stödda stadsprojekt (Stigendal, Grander, Intervju) utgör Fosie en lämplig utgångspunkt för ett ytterligare nedslag i EU-projektens utformning, implementering och betydelse.

Analysen av arbetet med EU-stödda stadsprojekt i Fosie stadsdel kommer att utgå från det redan avslutade projektet ”Young People” medan de två aktuella EU-projekten CoNet och SÖM Fosie kommer användas mer som referensram för att jämföra utformnings och implementeringsprocesserna. Anledningen till denna avgränsning är främst att det är svårt att göra en fullständig analys av ett oavslutat projekt. Däremot är ambitionen att dessa nedslag ska ge ytterligare förståelse för styrningsrelationen mellan EU-nivån och den sub-nationella nivån.

4.4.1 URBACT i Fosie

”Dagens forskning har dock börjat betrakta social integration och sammanhållning i ett samhälle som en interaktiv process där behovet av investeringar i barn och ungdomar, stadsdelar och lokala nätverk betonas (RTK, 6:2003, 2003:13).”

Begreppen ”social exclusion” (socialt utanförskap) och ”social inclusion” (socialt innanförskap) förekommer på såväl EU-nivå som på en mer sub-nationell individnivå. Inom EU finns det flera program och nätverk som behandlar det sociala utanförskapet, exempelvis URBAN, URBACT och Eurocities (RTK, 6:2008, 2008:18). På den sub-nationella nivån strävar åtgärderna ofta mer konkret mot att öka deltagande bland de utsatta grupperna, vilka ofta är personer med annan etnisk bakgrund eller ungdomar, samtidigt som insatserna ofta är riktade mot den *enskilda individen* (RTK, 6:2008, 2008:18).

Mellan 2003-2006 drevs projektet ”Young People” med Malmö stad som huvudpartner (Malmö Stads (c), 2009-12-04) vilket var ett projekt med fokus på socialt utanförskap och socialt innanförskap och verkade för att bryta segregation och utanförskap bland den unga befolkningen i olika utsatta stadsdelar (Malmö stad (f), 2009-12-27). Projektet, eller det så kallade tematiska nätverket finansierades inom ramen för URBACT-programmet och implementerades inom Fosie stadsdel (Stigendal, Intervju). Projekttypen kan beskrivas som en del av EU:s satsningar mot segregation och utanförskap men också som en del av den storstadspolitik som bedrivs via EU-initierade projekt (se: 4.2).

Själva utformningen av projektet hade sin början i den ansökan som skickades till URBACT. I ansökan ingick projektets problemdefinitioner och syftesförklaringar till de mål som skulle uppnås. Parallellt med ansökan fanns också en väsentlig EU-kontext, vilken behövde beaktas. Som en del av EU-programmet URBACT behövdes hänsyn tas till vad EU-nivån önskade få ut av projektet och vilka krav som ställdes uppifrån (Stigendal, 2006:18).

Bland annat beskriver Stigendal, i projektets utvärderingsrapport, hur det fanns tydligt nedskrivet att de tematiska nätverken skulle delta i en utbytesprocess baserad på deras egna erfarenheter av urban förnyelse vilken skulle bygga på att varje partner identifierade och presenterade sin praxis genom antingen skriftlig eller muntlig framställning. Vidare krävdes en delaktighet i varandras erfarenheter, ett tillskansande av kunskap samt att man inom nätverket tog lärdom av varandras upplevelser. Det sista och tredje formulerade kravet var att nätverken, förutom att utbyta kunskap och lära sig från varandra, också skulle skapa ny kunskap och finna nya lösningar på stadsförnyelse (Stigendal, 2006:20). Med dessa ambitiösa målformuleringar från EU-nivån, att utbyta, tillskansa sig och skapa ny kunskap, ställer sig Stigendal frågan hur det är tänkt att dessa mål ska uppnås i det lokala. Han menar att det inte fanns så mycket skrivet om detta från URBACT:s sida utan att det istället var upp till varje nätverk att själva utforma processen för hur dessa mål skulle uppnås (Stigendal, 2006:18). Bland annat skriver han följande om textdokumentet *Guide to Capitalisation*, i vilket URBACT anger sina krav på de tematiska nätverken:

Through leaving the power over the process to each network and in addition advocating experimenting, the text somewhat gives the impression of not being very specific. But it still is – indirectly through the demands that are being put on the goals, but also on the conditions (Stigendal, 2006:21).

Sammantaget kan denna beskrivning av det tematiska nätverket “Young People” beskrivas som ett fall där styrning via top-down såväl som bottom-up förekommer. Å ena sidan förekommer det målformuleringar från EU:s håll som kräver en anpassning från det tematiska nätverkets sida vid såväl ansökan som utformning och implementering av EU-projektet. Exempelvis finns det vissa moment som måste förekomma inom projektverksamheten såsom kunskapsutbyte inom nätverket vilket i sin tur kan tolkas inom ramen för vår tidigare operationella indikator, som en anpassning och ett skapande av nya informella strukturer till följd av EU-projekt. Detta utgör i sin tur ett tecken på en mer top-down karaktäriserad styrning via EU-projektet. Dessa obligatoriska inslag i styrningsrelationen kan också kopplas till Johns europeiseringsstege där svarandet mot EU-direktiv och policy ses som ett första steg i en lokal europeiseringsprocessen (se: 3.1.1).

Samtidigt finner vi också stöd för det motsatta, nämligen att dessa målformuleringar inte är speciellt konkreta och att de lämnar stort utrymme för nätverken att själva skapa policy kring den faktiska utformning och implementering som ska resultera i måluppfyllelse. På så sätt fanns det också i enlighet med de operationella indikatorerna möjligheter för Fosie till att själva skapa och styra utformnings och implementeringsprocessen inom EU-projektet, vilket stödjer tendenserna till styrning genom bottom-up.

En annan indikation på möjligheterna till bottom-up styrning är det faktum att det uttryckligen står om denna ambition i URBACT-dokumentet, *Guide to Capitalisation*:

[...] the programme follows a bottom up process, open to a variety of proposals on how to draw lessons from results, both success and failures. (Guide to Capitalisation, 2004:2).

Citatet ovan uttrycker ett uttalat mål för en bottom-up process där EU-nivån skall vara öppen för förslag om lämplig praxis och tillvägagångssätt från det lokala.

Ovanstående bild av styrningen som till viss del top-down, till viss del bottom-up får också stöd av de intervjuer som genomförts. I intervjuerna ges en liknande bild av styrningsrelationen inom EU-projekten där både påverkan på och anpassning till EU-policy kan identifieras inom URBACT-programmet.

Grander lyfter exempelvis upp URBACT-programmet för att beskriva samma noggranna uppföljning och kontroll av att projektet genomförs i enlighet med den ursprungliga projektplanen som Pettersson på stadskontoret beskrev:

Det som är väldigt hårt reglerat är att den ursprungliga projektplanen som man skrivit, den är kopplad till budgetposter och där tror jag att, där kan man inte

hålla på att delta hur mycket som helst utan där måste man följa de här budgetposterna ganska bra. Annars tror jag att det finns en viss frihet att inom de här målen som finns att kunna röra sig litegrann (Grander, Intervju).

Samtidigt ser vi att Grander uttrycker att det utanför styrningen via budgetposter finns ett visst handlingsutrymme för det lokala. Han nämner bland annat hur målformuleringarna i projektansökan var ganska vaga vilket i sin tur resulterade i att metoden och vägen till resultatet främst utarbetades i nära samarbete mellan projektledare och följeforskare (Grander, Intervju). Sammantaget visar denna beskrivning av styrningen genom EU-projektet på en risk för viss diskrepans mellan *beslutsfattarnas intentioner* och *implementerarnas handlande*. I enlighet med ovanstående teoribildning styrker Granders beskrivning också ett top-down perspektiv genom *anpassningen* till de EU-direktiv som anges via budgetposterna. Samma situation styrker emellertid också ett bottom-up perspektiv genom det faktiska handling- och implementeringsutrymme som lämnas åt det lokala.

4.5 EU-projektens betydelse för stad och stadsdel

Vad gäller EU-projektens mer konkreta betydelse för staden och stadsdelarna kan de ses som betydande på flera olika plan. Jessica Pettersson på stadskontoret sa exempelvis följande om EU-projektens betydelse:

[...] de senaste åren har vi fått in rätt mycket pengar på det sättet men...och vilket har gjort att vi har kunnat genomföra, liksom prova på nya metoder eller prova på sånt som vi skulle vilja göra men som kanske vi, som vi kanske inte hade haft råd med annars eller som man inte valt att satsa på annars (Pettersson, Intervju)

Samma typ av svar får man av hennes kollega, Andreas Konstantinides som menar att:

Ja, det betyder ekonomiskt rätt mycket eftersom vi får möjligheter att pröva fram nya idéer och nya metoder och se till att det som fungerar bra kan vi implementera i den ordinarie verksamheten. [...] men den största betydelsen är förstås att vi lär oss nya saker (Konstantinides, Intervju).

Även i Fosie och inom de EU-projekt som har drivits och drivs där uttrycks hur EU-projekten har en stor betydelse framförallt när det gäller möjligheterna till ekonomiskt stöd för att genomföra innovativa idéer som faller utanför kärnverksamheten. Martin Grander, forskare vid Malmö högskola uttryckte betydelsen såhär:

Men jag kan samtidigt tycka att det finns en vits med de här projekten för de ger liksom tillfälle att, att gå in och stärka verksamheter som kanske inte är konventionella. För att ofta tycker jag att det finns för mycket spännande idéer i

stadsdelarna och i städerna som inte kan platsa in under någon budgetpost [...]
Så ofta kan det vara som att så att EU-projekt kan bidra med medel eller resurser
på olika sätt för att liksom utveckla såna här spännande och ovanliga
verksamheter (Grander, Intervju)

Samma typ av betydelse beskrivs av Sadiye Altundal, projektsekreterare för projektet SÖM Fosie, när hon får frågan om EU-projektens betydelse för stadsdelen:

Det är väl det som EU egentligen främjar ju, de ger möjligheten till olika aktörer
att testa nya arbetsätt, former. För att man har ju sina idéer och det är inte alltid
så att man har ekonomisk bärkraft i själva kärnverksamheterna och man kan inte
avsätta pengar hursomhelst. Så det är väl, alltså det är ju bra och det är ju det
som är syftet med olika projekt pengar, det att man kan testa (Altundal, Intervju).

Utifrån dessa intervjusvar kan vi se att det finns en ekonomisk såväl som en social betydelse till följd av EU-projekt både på stads- och stadsdelsnivå. Medan den ekonomiska betydelsen av EU-finansierade stadsprojekt i Malmö stad inte är så svår att förstå väcker den sociala betydelsen desto fler intressanta frågor. Framförallt kan vi utifrån ovanstående exempel se att begrepp som pröva nya saker och testa idéer, kunskapsutbyte och att ta lärdom av sina projekterfarenheter ständigt återkommer.

Denna ”sociala” betydelse eller förändring till följd av EU-projekt kan också förstås som en ökad grad av samverkan och nätverkande och en spridning av så kallade goda exempel. Exempelvis lyfter Stigendal upp hur arbetet i med både ”Young People” och CoNet har spridits upp på EU-nivå:

[...] ta bara samarbetet i URBACT-projektet 2004 och det slutade ju ändå så himla bra. Vi har faktiskt fått väldigt mycket beröm kan jag säga från andra håll även om det sen inte blev direkt använt här så är våra projekt liksom framlyfta av URBACT centralt- [...] Jag fick ett mail nu av [...] ledningen i URBACT, där dem skrev att ja. – Vi har hört så mycket om Peer review och CoNet i Malmö och nu ska vi ha en utbildning här med nya projektledare från nya projekt och sånt.. Skulle ni kunna skicka lite dokumentation om detta för vi vill gärna att dem ska få se det här (Stigendal, Intervju).

Det faktum att erfarenheterna från den lokala implementeringen har spridits uppåt till EU-nivån som så kallade ”goda exempel” kan enligt mig ses som ett tydligt tecken på en slags bottom-up styrning där man i Fosie lyckats *skapa* och *sprida* projektrelaterad policy till EU-nivån.

Konstantinides beskriver hur betydelsen av EU-projekt i mångt och mycket handlar om ”empowerment”, vilket han beskriver som att man via projekt utvecklar sin samverkan med andra myndigheter och frivilliga organisationer (Konstantinides, Intervju). Pettersson instämmer i detta och beskriver betydelsen av EU-projekt genom att hänvisa till förändring i arbetsätt inom Malmö stad. Hon beskriver hur en av de stora fördelarna med EU-fonderna är att man tidigare

jobbade mer i stuprörsform medan man idag i och med en ökad uppmuntran att söka EU-medel också har en tydligare samverkan med andra organisationer:

Vi har ju mycket bredare nätverk nu och det är absolut sånt som finns kvar även när projektpengarna tar slut, då har vi ju goda kontakter och det kan leda till andra typer av samverkan... [...] vi breddar våra nätverk på ett helt annat sätt. (Pettersson, Intervju).

Det ökade nätverkande och kunskapsutbyte som beskrivs kan i sin tur kopplas till den europeiseringsprocess som föreslås av John:s europeiseringsstege (se: 3.1), där deltagande i olika EU-nätverk och program samt samarbete via projekt ses som tecken på en europeisering. En ytterligare koppling kan göras till användandet av EU-projekt som styrmedel. Ett ökat nätverkande och spridning av så kallade ”goda exempel” genom EU-projekt på lokalnivå kan ses som en överföring av de lokala implementerarnas strategier och policy till EU-nivån. Denna överföring kan i sin tur tolkas som ett användande av EU-projekt som styrmedel i en europeiseringsprocess.

4.5.1 Implementeringsproblematik

Ovanstående analys pekar mot att EU-projekt har betydelse för Malmö stad, i synnerhet vad gäller ökade ekonomiska förutsättningar och möjligheter till kunskapsutbyte genom nätverk och projekt.

Samtidigt menar Stigendal att den betydelse som man hoppats att vissa enskilda projekt ska få inte alltid har blivit så stor som man önskat. Exempelvis beskriver han en implementeringsproblematik inom projektet ”Young People”. Han menar att man inte lyckats förankra projektet på en politisk nivå och på så sätt misslyckats med att föra verksamheten vidare från individ- till strukturnivå:

[...] mycket har ju blivit liksom att man har uppnått något för dem som varit med, så att det har blivit i bästa fall en individuell kick . [...] Det är betydligt svårare med det här att sen ta steget vidare och få det till att ha ett värde för den andra och dessutom få det till att förändra strukturen (Stigendal, Intervju).

Den misslyckade strukturella förankring som beskrivs ovan har enligt mig också relevans för en eventuell europeiseringsprocess till följd av EU-projekt. I Johns sista europeiseringssteg, vilket är nödvändigt för en fullständig europeisering, åsyftas integreringen av europeiska idéer och policy i beslutsfattareprocessen. Eftersom en misslyckad politisk förankring i sin tur innebär att projektets policy och idéer aldrig når ett politiskt plan är det också en indikation på att det sista steget i Johns modell inte uppfylls.

Även Pettersson på stadskontoret identifierar detta problem men beskriver hur projekt ändå kan verka som ”goda exempel” i syfte att påverka:

Det är just att det är lite av problematiken, från individnivå till strukturnivå men det är ju det som vi försöker vara med att påverka och så kan ju den här typen av projekt, kan ju också utgöra goda exempel och på så sätt tydliggöra en problematik som finns så att man sen genomför förändringar på nationell nivå (Pettersson, Intervju).

Petterssons sätt att beskriva spridningen av goda exempel som ett sätt att förändra stärker det tidigare resonemanget om kunskaps- och erfarenhetsöverföring som en del av en europeiseringsprocess. Medvetenheten om denna påverkansmöjlighet som tydliggörs av citatet ovan stärker också tanken om att EU-projekt kan användas som styrmedel i en pågående europeiseringsprocess. Utöver det kan man också se tendenser till en slags bottom-up styrning där ”goda exempel” *sprids* uppåt i organisationen.

Även Martin Grander beskriver hur implementeringsproblematiken under URBACT-projektet ”Young People” var undermålig. Bland annat lyfte Grander fram hur utvärderingsrapporterna aldrig kom till konkret användning eftersom det saknades ett sätt att återföra kunskapen till organisationen:

När vi hade vår slutkonferens skulle vi bjuda in folk så skulle det här spridas ner i organisationen och där skulle det komma igång med olika exempel och sådär. Det blev inte alls så och varför det inte blev så det vet jag inte. [...] Däremot har det börjat spridas nu, den här modellen då med framgångskriterier och det är ju jättekul. (Grander, Intervju).

De implementeringsproblem som beskrivs i samband med URBACT-projektet ”Young People” är enligt mig också tydliga exempel på hinder för en europeiseringsprocess. Utgår man från Johns europeiseringsstege kan man se att de sista stegen i modellen innefattar integrering av EU-policy i det politiska beslutsfattandet och olika former av rådfrågan uppåt mot EU-nivån vid implementering (se. 3.1.1). I fallet med ”Young People”-projektet verkar en vidare politisk förankring till följd av EU-projekt att ha uteblivit, vilket också starkt begränsar möjligheterna till integrering av EU-policy i det politiska beslutsfattandet till följd av EU-projekt.

Det verkar dock finnas försök till att förändra denna implementeringsproblematik inom till följd av EU-projekt. Både inom SÖM Fosie och har erfarenheterna från tidigare projekt tagits till. Stigendal beskriver bland annat man inom SÖM Fosie har lyckats hitta nya former för att arbeta med implementering och att man lyckats ta tillvara de publikationer som ”Young People” resulterade i (Stigendal, Intervju). Detta får även stöd av Altundal som beskriver hur erfarenheterna från tidigare EU-projektet har förts vidare av en projektledare inom organisationen till SÖM Fosie:

Han har ju varit med i alla de här ”storstadssatsningen”, URBAN, URBACT och detta, och där har han verkligen tagit till sig erfarenheterna från tidigare projekt. [...] det har varit projekt efter projekt och det har ju alltid gjorts uppföljningar

och det ena projektet har nästan avlöst det andra och en anledning till det är nog att det varit samma person som har jobbat (Altundal, Intervju).

Det faktum att tidigare erfarenheter förs vidare från gamla projekt visar på hur man använder tidigare projekt för att undvika framtida implementeringsproblematik. Dock väcker det funderingar huruvida en överföring av erfarenheter bidrar till en europeiseringsprocess genom att erfarenheterna från tidigare projekt sprids vidare och på sätt och vis institutionaliseras i det lokala genom nya projekt.

Ett annat exempel på försök till lösningar av implementeringsproblematiken beskrivs av Grander som förklarar hur det inom URBACT II har skapats helt nya implementeringsverktyg, vilka bland annat används inom det aktuella projektet CoNet:

Det är någonting nytt, för att jag tror att URBACT-sekretariatet i Paris, efter URBACT I insåg de att det här med dissemination, alltså spridning och förankring lokalt, det blev inte som de tänkt sig utan vi måste göra något annat. Vi måste hitta ett sätt att förankra detta i städerna, i stadsdelarna och så vidare till nästa gång. Så när URBACT II kom igång så fanns det ett par stora skillnader som är viktiga mot URBACT I. (Grander, Intervju).

Vidare beskriver Grander tre stora skillnader mellan URBACT I och URBACT II. Först att det måste finnas en "local action plan" eller en lokal handlingsplan, vilken ska beskriva hur EU-projektets tema och syfte ska förankras lokalt i stadsdelen. För det andra ska det finnas en "local support group", en grupp med en bred sammansättning av individer från olika sektorer vilka ansvarar för uppföljning av arbetet på lokal nivå. Denna grupp ansvarar också för att projektet förankras i enlighet med handlingsplanen, vilken de också är med och utformar. Den tredje skillnaden utgörs av att inom URBACT II ska finnas en "national dissemination point" eller en nationell samlingspunkt för informationsspridning om URBACT-programmet och dess verksamheter (Grander, Intervju).

Den sista skillnaden, "national dissemination point" skulle jag vilka belysa något extra. Denna förändring kan nämligen enligt mig illustrera en form av top-down styrning där en anpassning till EU-policy förekommit vilken resulterat i en ny formell institution, hemsidan. Den nationella samlingspunkt som tagits fram skapar utöver detta en spridning av EU-policy på en lokal och nationell nivå, vilket kan tolkas som ett kriterium för europeisering (se: 3.1). Sammantaget kan man alltså se denna åtgärd i synnerhet som ett sätt att använda EU-projekt som styrmedel.

Genom dessa åtgärder från EU-nivån kan vi se att i fallet URBACT har såväl beslutsfattarna på EU-nivå liksom implementerarna på lokal nivå upplevt svårigheter med implementeringen vad gäller lokal politisk förankring. I detta fall har initiativet till förändring tagits på EU-nivån och styrningen kommer således från förändringar i beslutsfattarnas direktiv, vilket speglar en mer top-down styrd relation. Vi kan också dra paralleller till europeisering där vi i detta fall ser en

anpassning till följd av EU-projekt vilket innefattar förändrad policy och ett förändrat arbetssätt vid implementeringen av detta EU-projekt.

Detta står dock i kontrast till den bottom-up relation som illustrerats genom spridningen av de ”goda exempel” som man bland annat från stadskontorets och stadsdelarnas sida hoppas kunna använda för att överföra projektverksamhet från individnivå till strukturell nivå och på så sätt skapa eller påverka policy på nationell och EU-nivå.

4.5.2 Europeisering i Malmö?

För att sammanfatta analysens strävan efter att identifiera europeiseringseffekter till följd av EU-projekt finns det en poäng i att återkoppla analysen till Johns europeiseringsstege (se: 3.1.1). Syftet med återkopplingen är att klargöra huruvida en europeiseringseffekt över huvud taget förekommer till följd av EU-projekt inom Malmö stad.

I Johns stegmodell kommer de obligatoriska stegen (A-C) först, vilka inkluderar svarande mot EU:s regler och direktiv, hantering av europeisk information och kommunikation gentemot såväl privat sektor som mot allmänheten (2001:72). Dessa kan anses uppfyllda inom ramen för de EU-projekt som belysts delvis genom de krav från EU-nivå som staden och stadsdelarna har uppfyllt i utformning, implementering och utvärdering av projekten. Exempelvis kan här nämnas kravet inom URBACT II att det inom projekten måste finnas en ”local action plan” en ”local support group” och en ”national dissemination point”. Genom att följa dessa direktiv från EU:s sida innefattas även det andra och tredje steget, i synnerhet eftersom ”national dissemination point” i sig är ett kommunikationsmedel till allmänheten. Utifrån detta kan vi anse att den första europeiseringskategorin, *minimal* uppnås inom Malmö stad och Fosie.

Det andra steget (D-E) innefattar en maximering av EU-medel och associeras till sökandet efter EU-medel och ekonomisk förnyelse till följd av projekt (John, 2001:72). Även här kan vi göra relevanta kopplingar till Fosie stadsdel som i stor utsträckning kan kopplas samman med ett aktivt sökande efter EU-medel som en väg till ekonomisk förnyelse. I Fosie har till exempel projekten i många fall avlöst varandra samtidigt som den ekonomiska medvetenheten inom stadsdelen också tydliggjorts. På samma sätt finns denna typ av medvetenhet på stadskontorsnivå, där man ser EU-medel via projekt som en ekonomiskt betydande verksamhet. Genom detta uppfylls även den andra europeiseringskategorin *financially oriented*.

Den tredje kategorin *Networking* är kanske den kategori som tydligast återspeglar en europeiseringseffekt till följd av EU-projekt. Utifrån analysen kan vi konstatera att projekten har resulterat i ett brett nätverkande och kunskapsutbyte på såväl stadskontorsnivå som på stadsdelsnivå.

Inom det tredje steget (A-G) räknas skapandet av relationer till andra lokala organisationer som är aktiva inom EU men också deltagande i EU:s internationella nätverk och samarbete genom enade projekt (John, 2001:72). Båda dessa steg kan identifieras inom Malmö stad och Fosie, exempelvis genom att

EU-projekt har skapat incitament för bredare nätverk inom Malmö stad och transnationella partnerskap till följd av kunskapsutbyte mellan olika EU-program och nätverk. Inom Fosie har projekten också resulterat i ökat nätverkande exempelvis genom deltagande i EU-nätverk såsom URBACT. Sammantaget styrker detta att stegen (A-G) och den tredje kategorin *Networking* uppfylls.

Vad gäller den fjärde och sista kategorin på europeiseringsstegen, *Fully Europeanized* innefattar den stegen (A-I), rådfrågning av EU vid implementeringsproblem och att göra den politiska nivån mer ”europeisk” genom att integrera europeisk policy i beslutsfattareprocessen (John, 2001:72). Här är det dock svårare att hävda att en fullständig överensstämmelse i Malmös fall. Genom den presenterade implementeringsproblematiken ovan kan det konstateras att det finns och har funnit problem med att föra den EU-stödda projektverksamheten inom Malmö vidare till en strukturell och politiskt nivå. Studien har inte kunnat uppvisa att någon vidare rådfrågning av EU-nivån har skett vid implementeringsproblem. Däremot har förändringar på EU-nivå, exempelvis införandet av striktare implementerings- och uppföljningskrav inom URBACT-programmet resulterat i förändrade rutiner. Genom detta möjliggörs en svag uppfyllelse av det första steget (H) inom kategorin *Fully Europeanized*. Det är dock samma implementeringsproblematik som hindrar en överensstämmelse med det sista steget. Utan en tydlig förankring av EU-projekten på en förvaltningsnivå och en överföring av projekten från individ- till strukturnivå är det svårt att se en vidare integrering av europeiska idéer och policys på den politiska nivån till följd av EU-projekt.

Utifrån Johns modell av europeisering och med hänsyn till ovanstående analys kan vi alltså identifiera en viss europeiseringseffekt till följd av EU-projekt i Malmö. Dock är den inte tillräckligt för att tala om en fullständig europeisering.

5 Implementering, styrning och europeisering

Syftet med det sista kapitlet är att var för sig besvara uppsatsens inledande frågor samt ge utrymme för en kortare diskussion om relevansen av framtida forskning.

Den första och mer empiriska frågan besvaras i stor utsträckning inom ovanstående analys, vilket medför att den främst bemöts genom en sammanfattning av den tidigare presenterade empirin. Vid besvarandet av de två teoretiska frågorna kommer däremot den sammanlagda analysen av teori och empiri att ligga till grund.

5.1.1 EU-projekt – en betydande verksamhet i Malmö stad

För att besvara och dra slutsatser om den första frågan; *Hur utformas och implementeras EU-stödda stadsprojekt i Malmö stad och vad betyder de för staden i stort?* krävs en kortare sammanfattning av empirin. Analysen av arbetet med EU-stödda stadsprojekt i Malmö stad visar på en ansvarsfördelning som placerar ansökning, utformning och implementering av EU-projekt inom respektive förvaltning eller stadsdel. Denna ansvarsfördelning är dock centralstyrd genom olika krav på uppföljning och återrapportering till Malmö stad, exempelvis genom årliga verksamhetsberättelser. Utöver detta förekommer också ett antal krav från EU-nivå som placeras på implementerarna (förvaltningarna och stadsdelarna) som äger projekten. Dessa krav varierar beroende på vilket program eller vilken fond som finansierar men i Fosie stadsdel finns det tendenser mot en viss skärpning av dessa uppföljningskrav, bland annat inom ramen för URBACT-programmet där man i och med URBACT II har infört tydligare uppföljningsverktyg för att kunna försäkra sig om att implementeringen sker i enlighet med den ursprungliga projektplanen.

Sammantaget bidrar ansvarsfördelningen till att den formella utformningen och implementeringen av EU-projekt inom Malmö stad ligger hos den stadsdel eller den förvaltning som äger projektet. Dock kan man se att den samordning och kontroll som sker från stadsnivå och EU-nivå skiftar utformnings och implementeringsrollen något genom att andra nivåer utövar ett övergripande inflytandet på processen.

Dessutom har empirin givit kunskap om EU-projektens betydelse för Malmö; där två huvudsakliga betydelser har kunnat urskiljas, en ekonomisk och en social. Den ekonomiska betydelsen handlar främst om att möjliggöra satsningar på verksamheter som saknar ekonomisk bärkraft i stadens ordinarie verksamhet. Med

andra ord ger EU-stödda stadsprojekt stöd till olika former av stadsutveckling som inte annars hade varit genomförbara.

Den sociala betydelsen däremot handlar om projektens möjligheter till att skapa ökad samverkan, nätverkande och kunskapsutbyte såväl lokalt, nationellt och transnationellt. Medlemskapen i olika program och nätverk och kontakterna med andra projektdeltagare har visats få betydelse för utvecklingen i Malmö. Sammantaget utgör den ekonomiska och den sociala definitionen de två främsta betydelseerna till följd av EU-projekt i Malmö.

5.1.2 Styrning till följd av EU-projekt – en syntes

Den första teoretiska frågeställningen löd; *Hur kan man karakterisera styrningen genom EU-projekt? (Top-down eller Bottom-up)*. Utifrån analysen ovan återfinns belägg för båda styrningsrelationerna till följd av EU-projekt.

Det som främst indikerar ett top-down perspektiv är EU:s styrning via de krav som ställs vid utvärdering av projekten, i synnerhet den uppföljning som sker i anknytning till projektens budgetposter. Det som tydliggjorts är att det förekommer en viss styrning från EU-nivån genom kraven på ansökningar och uppföljning av projekt. Trots en viss frihet i implementeringsprocessen så tvingas det lokala i stor utsträckning att följa den ursprungliga projektansökan som beviljats av EU-nivån.

Samtidigt har analysen också kunnat påvisa tecken på en bottom-up styrning till följd av EU-projekt. Exempelvis kan man lyfta upp att de mer specifika aspekterna av utformnings och implementeringsprocessen fortfarande ligger hos de lokala förvaltningarna. Vidare är det också upp till det lokala att sprida ”goda exempel” och kunskap kring sina projekt, vilket fått genomslagskraft såväl lokalt som på EU-nivån. Inom bottom-up perspektivet kan man också lyfta upp hur Malmö stad genom sin påverkan på EU:s operationella program använder sig av så kallad uploading där inhemsk policy laddas upp till EU-nivån för att minska kostnaderna och skapa fördelar vid downloading dvs. processen när EU-policyerna ska implementeras i det lokala.

Slutsatsen blir följaktligen att man kan karaktärisera styrningen genom EU-projekt som både bottom-up och top-down. På så sätt är det mer fruktbart att beskriva styrningsrelationen mellan EU och det lokala till följd av EU-projekt som en form av syntes där EU-nivån styr gentemot den sub-nationella nivån och vice versa.

5.1.3 Europeisering till följd av EU-projekt

Den andra teoretiska frågeställningen löd; *Kan man tala om en europeiseringseffekt där EU-projekt används som styrmedel?* För att besvara och dra slutsatser om denna fråga hänvisas först och främst till Johns europeiseringsmodell och analysen av europeiseringseffekter till följd av EU-projekt i Malmö. I analysen lyftes belägg för en viss europeiseringsprocess,

framförallt rör det sig om europeisering genom anpassningen till fler direktiv och krav från EU-nivån, ökade insatser för att söka och maximera EU-medel och ett ökat nätverkande och kunskapsutbyte till följd av projekten. Dessa förändringar räcker dock inte för en fullständig europeiseringsprocess, vilken enligt Johns modell kräver en slutgiltig inkorporering av EU-policy i den politiska nivån och i beslutsfattandet. Sammantaget kan vi dock dra slutsatser om en viss europeiseringseffekt till följd av EU-projekt i Malmö.

Huruvida projekten används som styrmedel eller inte kräver ytterligare återkoppling till europeisering som en tvåväga process med ett top-down och ett bottom-up perspektiv. Som vi har beskrivit i analysen finns det tendenser till både ett top-down och ett bottom-up perspektiv i styrningsrelationen mellan EU-nivån och den lokala nivån. Den lokala nivån, Malmö, uppvisar tendenser till att både *skapa* och *anpassa* sig till EU-policy till följd av EU-projekt vilket i sin tur kan ses som ett tecken på europeisering genom top-down och bottom-up (se: 3.1.2). Därav kan vi dra slutsatsen att EU-projekt i vissa fall används som styrmedel men att även denna styrningsrelation är dubbel och bör beskrivas som en tvåväga process eller en syntes snarare än en envägsrelation.

5.1.4 Programmera mera? - Avslutande diskussion

Uppsatsen har försökt att till viss del illustrera innebörden av den Europeiska storstadspolitikens program och projektfokus för storstäderna. Den fråga man kan ställa sig inför framtiden är egentligen huruvida man ska ”programmera mera” inom EU eller ifall det är dags för en förändring av EU:s urbanpolitik, där storstadspolitiken lyfts fram som ett eget politikområde? Vad befattar forskning på området efterfrågar jag fler och mer utförliga studier av EU-projektens betydelse för såväl politiken i städerna som för policyförändringar på EU-nivå. Om dessa studier kan finna ytterligare belegg för europeisering och styrning till följd av EU-projekt öppnar det upp för helt nya diskussioner om betydelsen och följderna av en projektfokuserad storstadspolitik i EU.

Referenser

5.2 Primärmaterial

5.2.1 Intervjuer

Altundal, Sadiye, Projektsekreterare för SÖM Fosie, 2009-12-08.

Grander, Martin, Koordinator vid Malmö Högskola. Involverad i flertal EU-projekt, däribland ”Young People” och CoNet, 2009-12-14.

Konstantinides, Andreas, Planeringssekreterare i Malmö stad. Avd- för integration och arbetsmarknadsfrågor. 2009-12-10.

Pettersson, Jessica, Internationell strateg i Malmö stad. Medlem i Malmö stads EU-nätverk, 2009-12-10.

Stigendal, Mikael, Forskare vid Malmö Högskola. Involverad i flertal EU-projekt, däribland URBACT och SÖM Fosie, 2009-12-10.

5.3 Sekundärmaterial

5.3.1 Litteratur

Balme, Richard – LeGalès, Patrick i Goldsmith, M. J. F – Klausen, K. K. (red), 1997. *European Integration and Local Government*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Bäck, Henry – Johansson, Folke – Tedros, Adiam, 2005. *Ledarskap och lokalsamhälle i urban politik – Fyra politiska initiativ i Göteborg och Stockholm i komparativ belysning*. Förvaltningshögskolans rapporter, serie;1401-7199; 76. Göteborg: Förvaltningshögskolan.

Börzel, Tanja A. 2003. “How the European Union Interacts with its Member States”. *Reihe Politikwissenschaft, Political Science Series*. vol. 93.

Börzel, Tanja A. 2002. “Pace-Setting, Foot-Dragging, and Fence-Sitting: Member State Responses to Europeanization”. *Journal of Common Market Studies*.

- Vol. 40. Nr. 2. S. 193-214.
- Dannestam, Tove, 2009. Stadspolitik i Malmö. *Politikens meningsskapande och materialitet*. Lund Political Studies.
- Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2007. *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*, Tredje upplagan. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.
- Ercole, Enrico – Walters, Menno – Goldsmith, Michael i Goldsmith, M. J. F. – Klausen, K. K. (red), 1997. *European Integration and Local Government*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Fosie stadsdelsförvaltning, 2008. *SÖM - Sydöstra Malmö Fosie – Samverkan och delaktighet Hållbar stadsutveckling*. Malmö: Profilttryckeriet i Malmö AB.
- Guide to Capitalisation, 2004, (elektronisk) Version Feb 10, 2004. Tillgänglig: http://urbact.eu/fileadmin/corporate/pdf/Guide_Capitalisation_EN.pdf, 2009-12-28.
- Hamedinger, Alexander – Bartik, Herbert – Wolffhardt, Alexander, 2008. "The Impact of EU Area-based Programmes on Local Governance: Towards a 'Europeanisation'?", *Urban Studies Journal Limited*, vol. 45 s. 2669-2687.
- Jacobsson, Bengt – Mörth, Ulrika i Ahrne, Göran (red), 2006. *Stater som organisationer*. Stockholm: Santérus Förlag.
- John, Peter, 2001. *Local Governance in Western Europe*. London: SAGE Publications Ltd.
- John, Peter, 2000. "The Europeanisation of Sub-national Governance". *Urban Studies*. Vol. 37, No. 5-6, s. 877-894.
- Klausen, K. K. – Goldsmith, Michael i Goldsmith, M. J. F. – Klausen, K. K. (red), 1997. *European Integration and Local Government*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing.
- Lagergren, Ulrika, 2009. "Handlingsplan 2009 för Malmö stads internationella arbete" (elektronisk) Stadskontoret. Strategisk utveckling. Tillgänglig: <http://www.malmo.se/>, 2010-01-07.
- Lundahl, Ulf – Skärvad, Per-Hugo, 1999. *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundquist, Lennart, 1993. *Det vetenskapliga studiet av politik*. Lund: Studentlitteratur.
- Offerdal, Audun i Baldersheim, Harald – Rose, Lawrence E (red), 2005. *Det kommunale laboratorium – teoretiske perspektiver på local politick og organisering*. Andra utgåvan. Bergen: Fagboksforlaget.
- Ohlsson, Kristina, 2006 (a). "Plan för Malmö stads internationella arbete". (elektronisk) Stadskontoret. Kommunikation & Utveckling. Tillgänglig: <http://www.malmo.se/>, 2009-12-22.
- Ohlsson, Kristina, 2006 (b). "Strategi för Malmö stads internationella arbete". (elektronisk) Stadskontoret. Kommunikation & Utveckling. Tillgänglig: <http://www.malmo.se/>, 2009-12-22.
- Premfors, Rune, 1989. *Policyanalys – Kunskap, praktik och etik i offentlig verksamhet*. Lund: Studentlitteratur.
- Radaelli, Claudio. M, 2004. "Europeanisation: solution or problem?", *European Integration Online Papers*. vol. 8, nr: 16.

- Risse, Thomas – Cowles, Green, Maria – Caporaso, James i Risse, Thomas – Cowles, Green, Maria – Caporaso, James (red), 2001. *Europeanization and Domestic Change – Transforming Europe*. Ithaca, N.Y.: Cornell University Press.
- RTK 5:2003, Regionplane- och trafikkontoret, 2003. *En modern nationell storstadspolitik*. (elektronisk) Publicerad som del av serien ”Storstadspolitik”, nr: 5:2003. Örebro: Ljungföretagen Tillgänglig: <www.rtk.sll.se/>, 2009-12-08.
- RTK 3:2005, Regionplane- och trafikkontoret, 2005. *Storstadspolitik i Europa – strategier, debatter och lobbying*. (elektroniskt) Publicerad som del av serien ”Storstadspolitik”, nr: 3:2005. Örebro: Ljungföretagen Tillgänglig: www.rtk.sll.se/>, 2009-12-08.
- RTK 6:2008, Regionplane- och trafikkontoret, 2005. *Öppnare storstäder*. (elektronisk) rapport nr: 6:2008. Tillgänglig: www.rtk.sll.se/>, 2009-12-08.
- Sannerstedt, Anders i Rothstein, Bo (red), 2001. *Politik som organisation. Förvaltningens grundproblem*. Mönlycke: SNS förlag.
- Stigendal, Mikael, 2006. *Young People – from Exclusion to Inclusion Revitalising European Cities*. Malmö stad, också tillgänglig: <http://www.urbact.eu>.
- Stockholm stad, 2004. ”Kartläggning av Storstadsrelaterat internationellt erfarenhetsutbyte”, Intern rapport.
- Teorell, Jan – Svensson, Torsten, 2007. *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.

5.3.2 Internetkällor

- Eurocities, ”EUROCITIES - about us”. (elektronisk) Eurocities hemsida. Tillgänglig: <<http://www.eurocities.eu/>>, 2009-12-29.
- CoNet, ”Our Project”. (elektronisk) CoNets hemsida. Tillgänglig: <<http://urbact.eu/en/projects/disadvantaged-neighbourhoods/conet/our-project/>>, 2009-12-31.
- Europa, ”Strukturfonderna och sammanhållningsfonden”. (elektronisk) Eu:s webbportal. Tillgänglig: <http://europa.eu/scadplus/glossary/structural_cohesion_fund_sv.htm>
- Malmö stad (a), ”EU projekt i Malmö stad”. (elektronisk) Malmö stads hemsida. Tillgänglig: <<http://www.malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Internationellt-samarbete/EU-arbetet/EU-projekt.html>>, 2009-11-25.
- Malmö stad (b), ”Malmö stads internationella arbete år 2008” (elektronisk) Malmö stads hemsida. Tillgänglig: <<http://www.malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Internationellt-samarbete/Verksamhetsberattelse-2008.html>>, 2009-12-31.
- Malmö stad (c), ”URBACT network”. (elektronisk) Malmö stads hemsida. Tillgänglig: <<http://www.malmo.se/Kommun--politik/Stadsdelar/Fosie/Urbact/URBACT-1.html>>, 2009-12-04.

- Malmö stad (d), "Fakta om Fosie". (elektronisk) Malmö stads hemsida.
Tillgänglig: < <http://www.malmo.se/Kommun--politik/Stadsdelar/Fosie/Fakta-om-Fosie.html>>, 2009-12-26.
- Malmö stad (e), "Internationellt arbete i Malmö stad". (elektronisk) Malmö stads hemsida. Tillgänglig: <<http://www.malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Internationellt-samarbete.html>>, 2009-12-05.
- Malmö stad (f), "URBACT network" (elektronisk) Malmö stads hemsida.
Tillgänglig: < <http://www.malmo.se/Kommun--politik/Stadsdelar/Fosie/Urbact/URBACT-1.html>>, 2009-12-27.
- Urbact, "Urbact in Words" (elektronisk) Tillgänglig: <<http://urbact.eu/en/header-main/about-urbact/urbact-at-a-glance/urbact-in-words/>> 2009-10-27.